

Dkt. Anthony J. Tomasino, Amri Kumi, Kipindi cha 6: Amri ya 5 - Kuwaweka Wazazi Katika Nafasi Zao

Huyu ni Dkt. Anthony J. Tomasino na mafundisho yake kuhusu Amri Kumi. Huu ni kipindi cha 6, Amri ya 5: Kuwaweka Wazazi Katika Nafasi Yao.

Na hii inatuleta sasa kwenye amri ya tano, ambapo tunaanza kufanya mabadiliko haya.

Tulianza na amri kuhusu wajibu wa wanadamu kwa Mungu. Kisha tuna aina hii pana zaidi siku ya Sabato, ambayo inazungumzia mazingira. Sasa tunahamia kwenye wajibu wetu kwa wanadamu wenzetu.

Na tunaanzia wapi? Tunawaweka wazazi katika nafasi zao, na wao ndio wanaoongoza katika orodha ya majukumu yetu kwa wanadamu wenzetu. Nadhani hili ni mada inayofaa sana kushughulikiwa katika siku na enzi zetu. Tuna aina ya mtazamo unaobadilika, nadhani, katika jamii yetu na wazazi wetu.

Unakumbuka, unajua, miaka ya 1950 na labda miaka ya 1960. Na tuna baba mwenye busara anayejua vyema zaidi, ambaye angeweza kutuambia jinsi ya kuishi maisha yetu na kutupa ushauri wa busara. Lakini sasa, bila shaka, tuna baba ambaye hajui chochote na Homer Simpson, ambaye haheshimiwi na watoto wake na ananyanyaswa na bosu wake, na kwa ujumla anaonekana kuwa mtu wa aina ya mshindwa kabisa.

Na , kwa njia, ikiwa inaonekana kwako kwamba baba hawafanyi vizuri sana katika matangazo, na labda hilo si kama walivyokuwa wakifanya zamani. Uchunguzi umeonyesha kwamba ni kweli kwamba baba au waume kwa kawaida huonyeshwa kama wapumbavu, na wake zao au watoto wao huwazidi ujanja kila mara. Kwa hivyo, na hilo ni jambo la kuchekesha, kwa sababu, bila shaka, sasa tunaishi katika siku ya kutoheshimu mamlaka, na ni nani angeweza kuwakilisha mamlaka zaidi ya wazazi.

Kwa hivyo, ndio, kwa hivyo tukiangalia Amri Kumi tuseme tatu zinazomzungumzia Mungu, moja inayozungumzia si Mungu tu, bali pia mazingira, na kwa kiasi fulani wanadamu wenzetu, na kwa upana sana kuliko amri hiyo ya siku ya Sabato. Sasa tunaingia katika kadhaa hapa ambazo zitazungumzia moja kwa moja jinsi tunavyowatendea wanadamu wenzetu. Jambo la kuvutia, halianzii na mauaji, ambayo yangeonekana kuwa mahali pa wazi zaidi pa kuanzia.

Unajua, lazima umwakilishi mtu au uheshimu haki ya mtu mwingine ya kuishi kabla ya kuheshimu haki yake ya mali yake. Lakini hapo si ndipo Biblia inapoanzia. Inaanza

na amri hii ya S, ambayo, kwanza kabisa , ni amri chanya , unajua, na tofauti na amri hizi zote hasi zijazo, hii ni amri chanya.

Na inaonekana ni jambo ambalo sisi katika jamii yetu labda tusingelifikiria sana, na wazo la kuwaheshimu baba na mama halina uzito sana. Unaweza kujiuliza kama Mungu hakuwa akifikia kilele cha miaka 3500 ijayo, akijua kinachokuja, na Homer Simpson akitarajia alitupa amri hii katika Amri Kumi. Lakini inaonekana kama mahali pa ajabu pa kuanzia.

Kwa hivyo, maswali makubwa ambayo tunaweza kujiuliza kuhusu amri hii. Kwanza, bila shaka, tunamaanisha nini kwa heshima? Tuseme tungezungumzia utata wa baadhi ya Amri Kumi. Tunawaheshimuje wazazi ? Na swali lingine kubwa hapa, kwa nini wazazi ? Inashangaza, miaka kadhaa iliyopita, nilipokuwa nikifanya utafiti kuhusu Amri Kumi, moja ya maoni, maoni ya kichungaji, ambayo katika maoni ya kwanza aliyotoa, uchunguzi wa kwanza alioutoa kuhusu amri hii maalum ulikuwa, kama hii ingeandikwa katika siku zetu na enzi zetu, labda ingesema kitu zaidi kuhusu athari ya wazazi kuwaheshimu watoto wenu.

Na, unajua, nikisoma maoni hayo, ilikuwa kama mwandishi alijaribu kusema kwamba tunaishi katika siku ambapo watoto hawapokei heshima inayofaa . Na kwa hivyo lazima tuwaheshimu watoto. Na niliingiwa na wasiwasi kwamba mtu angekuwa na ukosefu mkubwa wa uelewa wa maana ya kuheshimu na umuhimu wa heshima katika ulimwengu wa kale, na kwamba mtu angekuwa akiweka kalamu mkononi mwake na kuwaandikia mkataba na kuwaacha waandike maoni.

Ni wazi kwamba mtu huyo hakuwa amefanya kazi nzuri ya msingi. Na kisha, bila shaka, swali moja kubwa zaidi ni jinsi heshima inavyopaswa kuonyeshwa? Inakuwaje kwamba tunapaswa kuwaheshimu wazazi wetu? Mojawapo ya vipengele vya kuvutia vya maoni haya ya amri hii ni kwamba inajumuisha tishio. Unajua, katika Agano Jipya, Mtakatifu Paulo anaita hii amri ya kwanza yenye ahadi.

Unajua, heshimu heshima yako, waheshimu baba na mama zako ili upate kuishi kwa muda mrefu katika nchi ambayo Bwana Mungu wako anakupa. Kwa kweli, ni kama tishio lisilo la kawaida, kwa sababu, bila shaka, kinyume chake, nadhani, ni kwamba ikiwa hutawaheshimu baba na mama yako, basi hutakaa kwa muda mrefu katika nchi ambayo Bwana Mungu wako anakupa. Kwa hivyo hakika kuna maana hapo kwamba Mungu anaweza kukuletea adhabu maalum ikiwa hutafanya hivi.

Na hii ndiyo ya kwanza, mara ya kwanza kitu cha aina hii kutajwa katika Amri Kumi. Sasa, tunajua kwamba katika manabii na katika vitabu vya kihistoria, katika historia ya Kumbukumbu la Torati, kama inavyoitwa, kuna msisitizo mkubwa juu ya ibada ya miungu ya kipagani, na sio sana kuhusu heshima ya wazazi. Na sababu iliyowafanya Waisraeli kufukuzwa kutoka katika nchi ilikuwa ni kwa sababu ya ibada yao ya miungu ya kipagani.

Lakini hapa katika Amri Kumi, tunaona tishio linalodokezwa linaloambatana na kushindwa kuwaheshimu wazazi. Na kwa hivyo hilo ni swali la kuvutia. Kwa nini hapa? Kwa nini tishio hilo linatokana na amri hii, ambalo, bila shaka, linatarajia wakati ambapo watu wa Israeli watafukuzwa kutoka katika nchi yao na kupelekwa uhamishoni.

Kwa hivyo moja ya mambo tunayohitaji kuelewa, ili kuthamini amri hii, ni kutambua tofauti kati ya utamaduni wa heshima na aibu dhidi ya utamaduni wa sifa au hatia. Tofauti kati ya tamaduni za heshima na aibu na tamaduni za hatia, mimi hutumia neno sifa hapa pia, kwa sababu nadhani hilo linafaa vizuri katika muktadha huu. Lakini hili limechunguzwa sana na wanaanthropolojia na limekuwa eneo la utafiti mkubwa.

Tamaduni za Magharibi, kama wengi wetu ambao tuko katika utamaduni wa Magharibi hapa, wengi wetu tunaozungumza Kiingereza ni sehemu ya utamaduni wa Magharibi, huwa tuna mwelekeo wa mawazo ya sifa na hatia. Hiyo ina maana gani? Naam, sifa hupatikana kupitia matendo mema, unajua, sifa hupatikana kwa kufanya mambo mema. Na mafanikio hayo tunayofanya yatatuzwa, na tutapokea sifa katika jamii yetu.

Hatia ni hisia ya ndani kwamba umefanya jambo baya, jambo ambalo hukupaswa kufanya, au labda ulishindwa kufanya jambo ambalo ulipaswa kufanya. Hatia inaelekezwa ndani. Kwa kawaida, tunaweza kuhisi hatia, hata kama hakuna mtu anayejua kwamba tulichofanya ni kibaya.

Na hivyo watu wengi katika jamii yetu ya Magharibi hushughulika na masuala ya hatia kuhusu mambo ya faragha na ya siri, ambayo hakuna anayejua chochote kuyahusu. Hii ni tofauti kabisa na utamaduni wa Mashariki, ambao ungeelekea zaidi kuelekea mhimili wa heshima na aibu, badala ya mhimili wa hatia na sifa. Heshima ni kuhusu uso wa umma unaopatikana kwa matendo yako na kwa nafasi yako.

Kwa hivyo, ikiwa mtu anafanya jambo la sifa nzuri sana, na likatambuliwa na watu, basi amepata heshima. Ikiwa mtu atafikia umri fulani, atapewa heshima fulani. Ikiwa atapokea cheo, atapewa heshima fulani.

Katika jamii zile zinazoendeshwa na dhana ya heshima na aibu, kila mtu anajua heshima inayostahili kwao, jinsi wanavyopaswa kutambuliwa hadharani. Unajua, hii ni mada inayoongoza katika kitabu cha Esta, bila shaka, ni kwamba Hamani, ambaye amekuwa waziri wa Milki ya Uajemi, anatarajia kupokea kiasi fulani cha kutambuliwa hadharani. Na kisha una mtu huyu Mordekai, ambaye anakataa kumheshimu Hamani kama anavyotarajia kuheshimiwa.

Sasa, binafsi, naweza kuwa mimi ni mdogo hapa, lakini nadhani Mordekai alikuwa amekosea. Katika jamii hiyo, siku hizo, mtu aliyefikia nafasi ambayo Hamani alikuwa ameipata, iwe unampenda au la, hakuwa na umuhimu. Jambo lilikuwa, nafasi yake ilidai kiwango fulani cha heshima.

Na kumnyima heshima hiyo ilikuwa ni kuomba matatizo. Na, bila shaka, Mordekai aliipata kwa haraka. Kwa hivyo, heshima hupatikana kwa matendo yako, kwa mambo uliyoyafanya, lakini pia kwa nafasi yako, kwa nafasi unayojikuta katika jamii.

Aibu ni heshima ya umma inayokataliwa. Kwa hivyo, hii ni tofauti na hatia. Hatia ni jambo la ndani na siri.

Aibu ni jambo la hadharani. Aibu ni wakati heshima yako inapotezwa na jambo ulilofanya au jambo ambalo mtu aliye karibu nawe amefanya, au wakati umenyimwa heshima hiyo na mtu anayekataa tu kukupa, kama ilivyo kwa Mordekai kukataa kumpa Hamani heshima ambayo nafasi yake ilidai kweli. Kwa hivyo ndio, katika tamaduni za kitamaduni, kila mtu anajua nafasi yake.

Kila mtu anajua jinsi anavyopaswa kutendewa kulingana na heshima aliyonayo. Kwa hivyo, uelewa wetu wa heshima katika jamii yetu, katika jamii ya Magharibi, ni mdogo sana ukilinganisha na dhana ya heshima waliyonayo katika tamaduni nyingi za Mashariki. Neno la Kiebrania la heshima, kwa njia, kavod au kated, kumheshimu mtu, linamaanisha kutendea kitu kama muhimu au kizito.

Na sisi hufanya vivyo hivyo katika jamii yetu. Tunamzungumzia mtu ambaye unapaswa kumheshimu. Tunamwita mzito.

Kwa hivyo, aina sawa ya matumizi ya taswira hapo. Lakini heshima itahusishwa na mtu ni nani, hata zaidi ya kile ambacho mtu amefanya. Kwa hivyo ikiwa mtu ataishi muda mrefu wa kutosha kuwa mzee, atapata heshima.

Walichotakiwa kufanya ni kutokufa, jambo ambalo ni la kupendeza. Lakini ndio, ni wazi, unaweza kuwa na mtu ambaye ni shujaa wa vita au kitu cha aina hiyo ambaye angeweza kuwaletea kiasi fulani cha heshima. Mtu ambaye atapata harusi nzuri au ndoa nzuri au kitu cha aina hiyo.

Na mambo haya yangeamua nafasi yako katika jamii. Kama familia yako ingekuwa ya heshima, kwa sababu mbalimbali, kama vile ukoo wao mzuri au kitu ambacho mababu zao walifanya, basi ungeweza kutarajia kupata ndoa nzuri kwa sababu ungekuwa unaoa mtu mwenye kiwango sawa cha heshima, kiwango sawa cha kutambuliwa hadharani. Kwa hivyo, ikiwa, kwa upande mwingine, mtu amejiletea aibu yeye mwenyewe au familia yake, basi matarajio yao ya ndoa, matarajio yao ya kazi na nafasi, yote hayo, bila shaka, yataharibika.

Heshima italetwa mapendeleo kwa mtu. Mahali pa heshima mezani, Yesu anazungumzia hilo katika mojawapo ya mifano yake, sivyo? Kwamba mtu aliyeketi mkono wa kulia wa mwenyeji anatendewa kwa heshima maalum, utambuzi wa hadharani wa nafasi yake. Suala muhimu, bila shaka, kwa watu wengi katika ulimwengu wa kale, na hata hadi siku zetu, jambo muhimu la kutusaidia kuelewa hata baadhi ya vichwa vya habari tunayosoma ni ukweli kwamba heshima inaweza kuchukuliwa kuwa muhimu zaidi kuliko maisha yenyewe.

Kwa kweli, tunaposikia kifo kabla ya aibu, tunaweza kufikiria Waklingon au labda Waspata wa kale au kitu kama hicho. Wazo kwamba mtu angejiletea aibu lingekuwa na athari sio kwao wenyewe tu, bali pia kwa watoto wao, kwa wajukuu wao, labda kwa familia yao kwa vizazi vingi. Na kwa hivyo kifo kabla ya aibu kilikuwa aina halisi ya kuzingatia kwa watu wa siku hizo, kwamba ilikuwa muhimu zaidi kudumisha heshima yako kuliko ilivyokuwa kudumisha maisha yako.

Kwa hivyo, tofauti sana na uelewa wetu wa hatia na sifa, unajua? Kwetu katika jamii yetu, ikiwa tumefikia kiwango fulani cha sifa, basi tunatumai kuweza kufurahia, unajua? Ikiwa tunahisi kiasi fulani cha hatia, mara nyingi tutashughulikia tu. Tutavumilia, labda kwenda kupata ushauri nasaha au kitu kama hicho. Lakini wazo kwamba tungejiua kwa sababu ya kashfa ya umma, ambayo inagonga vichwa vya habari katika jamii yetu.

Katika baadhi ya jamii na aina nyingine za tamaduni, hilo lingekubalika na kutarajiwa. Kesi ya kuvutia niliyoiona miaka michache iliyopita, nadhani ilikuwa, Mubin Rahu alimpiga risasi dada yake wa miaka 18. Kwa nini? Kwa sababu alikuwa ameolewa na Mkristo.

Sasa, familia ingefikiria nini? Baba na mama yao wameporwa binti yao, na mwana wao anahukumikiwa kifungo cha gereza na anachukuliwa kutoka kwao. Wazazi walisema nini? Cha kushangaza, baba alisema, Familia yangu imeharibiwa . Kwa nini? Kwa sababu ya mwana? Hata baada ya kifo, nitaangamizwa kwa sababu ya msichana huyu mwenye aibu.

Binti yake ndiye aliyeiangamiza familia yake, si mwanawe, aliyemuua dada yake. Hapana, mwanawe alifanya jambo la heshima kwa sababu binti yake alikuwa ameiletea familia aibu. Hili si jambo la Kiislamu tu; tunaliona hili kama jambo ambalo labda Waislamu wangepanya, lakini hapana, hili ni jambo la kawaida katika jamii za heshima na aibu.

Haikuwa kawaida kwa mtu kuchagua kifo kwa ajili yake mwenyewe au kuua ili kudumisha heshima. Familia inaweza kulipa vizazi kwa sababu ya aibu iliyowapata. Kwa hivyo inamaanisha nini kuwaheshimu wazazi, kwa uelewa huu wa heshima na aibu katika tamaduni za kitamaduni? Hilo linaweza kutusaidia kuangazia kidogo maana ya amri hii ya tano.

Kuwaheshimu wazazi wetu kunamaanisha kuwatendea kwa njia ambazo msimamo wao unahitaji. Wazazi, kwa sababu ya jukumu lao na nafasi yao katika jamii, hawana umuhimu ikiwa ni wazazi wazuri, hawana umuhimu ikiwa ni wazazi wabaya, kama wazazi, kuna matarajio fulani kuhusu jinsi wanavyopaswa kutendewa, jinsi wanavyopaswa kuheshimiwa kutokana na jukumu lao katika familia na katika jamii. Kwa hivyo, kwa nini wazazi? Kwa nini tunawatenganisha wazazi hapa? Kwa nini tuiseme, mheshimu mfalme wako au kitu kama hicho, badala ya kwa nini, hasa wazazi? Ni wazi kwamba kuna watu wengi katika nafasi za mamlaka katika ulimwengu wa kale, na watu ambao wangeweza kujiona wanastahili heshima.

Kwa nini sasa tunachagua hasa kuhusu kuwaheshimu wazazi? Nadhani kuna maelezo kadhaa mazuri kwa hili. Baadhi ya haya yanaungwa mkono na Biblia, baadhi ya haya ni maoni yangu mwenyewe, lakini nadhani kwamba moja ya masuala makuu hapa ni, kwetu sisi kama wanadamu, watu wa kwanza tunaingiliana nao katika ulimwengu huu, watu wanaotupa uhai, ni wazazi wetu. Na kwa maana hiyo, wazazi wetu sio tu wanatupa uhai, bila shaka, wanatulinda, wanatulea, wanatulisha, wanatutunza, na kwa maana hizo wazazi wetu ndio watu kama Mungu zaidi, kuhusu ushawishi wao kwetu, ambao tutakutana nao katika ulimwengu huu.

Kwa namna fulani, wao ni wasaidizi wa Mungu. Hata kama si lazima wawe wazazi wazuri au watu wazuri, jukumu lao katika maisha yetu linafanana sana na jukumu ambalo Mungu anapaswa kuwa nalo katika maisha yetu mara tu tunapokua na kuwa huru. Kwa hivyo wazazi wetu, naamini, ndio sababu ya wao kuwa katika nafasi hii, katika Amri Kumi, juu ya orodha ya watu ambao tunapaswa kuwapa aina mbalimbali za heshima, naamini kweli sababu ya wao kuwa pale ni kwa sababu ya ushawishi wao mkubwa na jukumu lao kama la Mungu ndani ya jamii yetu ya kibinadamu na mahusiano ya kibinadamu.

Unajua, kuna sababu kwa nini Biblia humtaja Mungu mara nyingi kama baba yetu na wakati mwingine hata kama mama yetu. Kwa yote ambayo wazazi hutufanyia, karibu ungefikiri kwamba ingekuwa kawaida kwetu kutaka kuwapa heshima kwa sababu ya nafasi hiyo. Kwa hivyo, basi heshima inaweza kuonyeshwaje? Tena, tunatekelezaje heshima hii? Na hapa kuna utata mwingine ambao utaonekana baadaye.

Naam, kwa kiasi fulani, itategemea uhusiano huo. Na kwa watoto, unajua, hii itamaanisha utii. Na hili ni jambo moja ambalo Agano la Kale na Agano Jipya huweka wazi.

Watoto wanapaswa kuwatii wazazi wao. Inaleta aina ya malalamiko ya pamoja kutoka kwa vijana, unajua, lazima kuwe na jambo rahisi zaidi naweza kufanya kuliko kuwatii. Unajua, Baba.

Haya, Mama. Hadithi niliyosikia miaka kadhaa iliyopita ni kwamba kulikuwa na mtu aliyeshinda bahati nasibu ofisini kwake, na akashinda mchezo wa video. Naam, ana watoto watatu nyumbani, na anajua kwamba hawezi kuwapa wote watatu mchezo huo.

Anataka kumpa mmoja wao, akitumaini, bila shaka, kwamba watashiriki. Lakini anafikiri kwamba hii ni fursa nzuri ya kuwafundisha watoto wake somo. Na kwa hivyo anarudi nyumbani na mchezo huu wa video.

Watoto wanaiona. Sasa, bila shaka, wanafurahi. Na anasema, unajua, nitampa mchezo huu wa video kama zawadi kwa mtoto, ambaye huwa mtoto mtiifu zaidi katika familia.

Na watoto watatu wakatazamana, naye akasema, Sawa , sawa, anauliza, ni nani ambaye hajibu jibu la mama yake? Na watoto watatu wanatazamana kwa aibu, kisha anasema, Nani hufanya kila wakati kile Mama anasema? Na watoto watatu wanatazamana, kisha wote wanatikisa kichwa, na kisha mmoja wao hatimaye anasema, Sawa, Baba, unapata mchezo wa video. Ndiyo. Heshima inahusisha utii kwa watoto.

Watoto wanapaswa kufanya kile ambacho wazazi wao wanasema. Na tena, hili ni jambo ambalo Agano la Kale linachukulia kwa uzito sana. Kulingana na sheria ya Agano la Kale, mtoto asiyetii angeweza kupigwa mawe hadi kufa.

Sasa, je, hutokea mara nyingi sana? Tena, nina mashaka kidogo . Hakuna kumbukumbu katika Agano la Kale ya kila mtoto kupigwa mawe hadi kufa. Lakini tishio lilikuwa pale.

Unajua, ikiwa mtoto atawakemea Mama na Baba kwa ukawaida, Mama na Baba wanaweza kumleta mtoto mbele ya wazee wa mji na kusema, Mtoto wangu huyu ni mtiifu. Wanatikemea kila mara. Na kisha mji unaweza kumpiga mtoto huyo kwa mawe hadi afe.

Loo. Ndiyo. Ndiyo.

Hilo linaonekana kuwa kali sana . Lakini tena, katika jamii hiyo, heshima ilikuwa muhimu zaidi kuliko maisha. Na hivyo mtoto ambaye hakuwa mtiifu na kuwaletea wazazi wake aibu alichukuliwa si tu kama hatari kwa wazazi wake, bali pia kama hatari kwa jamii.

Unajua, badala yake tena, nina shaka kama hili lilikuwa jambo lililofanywa mara nyingi sana, lakini pia nadhani kwamba watoto wasiotii walikuwa nadra sana siku hizo kuliko ilivyo leo. Lakini hata tukifikiria hili, tunapaswa kutambua kwamba amri ya

tano haikuandikwa kimsingi kwa ajili ya watoto. Amri ya tano ilikuwa hasa kuhusu watu wazima na jinsi watu wazima wanavyopaswa kuwaheshimu wazazi wao.

Na tena, kulikuwa na matarajio kwamba hata wazazi wazima wangewatii watoto wazima badala ya wazazi wao. Na tunaona hili likitokea mara kwa mara, ingawa kuna aina ya mabadiliko ya uhusiano kadri wazazi wanavyokua. Na inaonekana katika baadhi ya hadithi za Biblia, zaidi ya hisia ya ushirikiano, nadhani, kati ya mkubwa.

Lakini kwa kawaida, mwanafamilia mkubwa zaidi, baba mkuu wa familia, kwa kawaida, unajua, alichukuliwa kuwa mtu mwenye heshima zaidi katika familia. Na wanaheshimiwa, pia kwa kawaida ilimaanisha kwamba walichosema kilikuwa sheria. Inaonekana kwamba kulikuwa na tabia miongoni mwa wazee kutumia mamlaka hayo mara chache.

Unajua, ni busara ingekuwa inaamuru uanze kuwaacha watoto wako wafanye maamuzi yao wenyewe na kuwaacha waishi maisha yao wenyewe. Lakini wakati mwingine, kinadharia, angalau, inaonekana kwamba mkubwa, baba mkuu, angeweza kujipatia cheo katika familia nzima na kusema, Hivi ndivyo ninavyotarajia kufanyika. Na ikiwa watoto wangepata, wangeweza kuwaleta mbele ya wazee wa mji na kuwafanya wapigwe mawe hadi kufa.

Kwa hivyo, utii ni sehemu ya hili. Usaidizi hakika ni sehemu nyingine ya hili. Na hii inarudi nyuma kwenye jinsi familia zilivyoundwa, na jinsi utajiri ulivyohamishwa kutoka kizazi kimoja hadi kingine.

Na takwimu hii hasa katika Agano Jipya. Yesu alikuwa na maneno makali sana kwa watu waliojaribu kuvunja amri ya tano. Yesu alijibu, kwa nini mnavunja amri ya Mungu kwa ajili ya mapokeo yenu? Mungu alisema, waheshimuni baba na mama yenu.

Na mtu yeyote anayemlaani baba yake na mama yake, atauawa. Lakini ninyi mnasema kwamba mtu yeyote akisema kwamba kitu ambacho kingeweza kutumika kumsaidia baba yake au mama yake, kimetolewa kwa Mungu, basi, asimheshimu baba yake au mama yake kwa hicho. Kwa hivyo mnalibatilisha neno la Mungu kwa ajili ya mapokeo yenu.

Enyi wanafiki! Isaya alikuwa sahihi alipotabiri juu yenu, akisema, Watu hawa huniheshimu kwa midomo yao, lakini mioyo yao iko mbali nami. Wananiabudu bure.

Mafundisho yao ni sheria za kibinadamu tu. Kwa hivyo, Yesu anazungumzia nini hapa? Sasa, hii ni sheria, unaweza kuiita mwanya, ambayo ilitumiwa vibaya na Mafarisayo na inatajwa sana katika utamaduni wa Kiyahudi baadaye. Na kwa hivyo tunaweza kujua mengi kuhusu hili kutokana na kile tunachosoma katika Mishnah kuhusu Talmud, vitabu vitakatifu vya Kiyahudi.

Kwa kawaida, unajua, jinsi familia ilivyokuwa ikifanya kazi siku hizo ni kwamba ninapofikiria hadithi ya mwana mpotevu, unajua, baba ana wana wawili, mwana anamjia mwana mdogo anamjia na kusema, Baba, nipe urithi ninaodaiwa. Hili halikuwa jambo la kawaida kwa wazazi kuwapa watoto wao urithi wao wakati watoto bado wako hai. Sawa.

Mwana mkubwa angepata mara mbili sehemu , mara mbili ya pesa ambazo watoto wadogo wangepata. Kama ungekuwa na wana wanne, basi mwana wako mkubwa anapata mara mbili ya wana wengine wawili. Unagawanya katika, una wana wanne, unagawanya katika watano, unampa mwana mkubwa sehemu mara mbili, unajua, na kisha watoto wengine kila mmoja anapata sehemu.

Mabinti, kwa kawaida hawakuwa wamejumuishwa katika hili. Ndiyo maana katika kitabu cha Ayubu, mwishoni mwa kitabu, inasema kwamba Ayubu aliwajumuisha binti zake na kuwapa urithi kwa sababu hiyo haikuwa kawaida. Kwa kawaida, binti walitarajiwa kutunzwa na waume zao.

Lakini hata hivyo, tuseme unagawanya pesa zako na unawapa wana wako wote. Utaishi kwa nini? Watoto huwasaidia wazazi wao. Na hili ni jambo zuri unapolifikiria, kwa sababu unawapa watoto pesa wanapozihitaji zaidi, wanapojaribu kuanza maisha na wanajaribu kujenga biashara na kulea familia.

Kwa hivyo unawapa urithi wao, na kisha wanatumia pesa hizo kukusaidia katika uzee wako. Huu ulikuwa mfumo mzuri kwa njia yake, lakini kwa bahati mbaya, mfumo ambao ulikuwa tayari kwa matumizi mabaya. Na matumizi mabaya ambayo yangeweza kuidhinishwa kisheria.

Kwa hivyo kilichotokea ni kwamba Mafarisayo walikuja na sera hii ambayo kwa kweli iliandikwa katika Talmud kwamba mtu angeweza kutangaza pesa ambazo alikuwa amepokea kutoka kwa wazazi wake kuwa korban. Korban, hiyo inamaanisha nini? Korban linatokana na kitenzi cha Kiebrania, ambacho kinamaanisha kuwasilisha au kuleta karibu. Korban inamaanisha kujitolea, kujitolea kwa Mungu.

Na kwa hivyo wangepanya nini ni kusema kitu kinachoashiria, loo, mali hii ni korbani. Imetolewa kwa Mungu. Usiiguse.

Kumekuwa na uchimbaji wa makaburi huko Israeli ambapo waligundua kuwa kumekuwa na maandishi yaliyowekwa kaburini yakisema mambo yanayoashiria, chochote ambacho mtu hupata katika kaburi hili ambacho kinaweza kuwa na thamani kitachukuliwa kama korban. Usiguse kwa sababu Mungu atakubali ukifanya hivyo. Kwa hivyo hivi ndivyo wanavyotumia hii kuwasaidia wazazi wao.

Kwa hivyo Baba anampa Junior urithi wake. Na Junior anamwambia Baba, Loo , Baba, pesa zote ulizonipa, sasa zimetolewa kwa Mungu. Ni korban .

Na kwa miaka 30 ijayo, ndio, kwa miaka 30 ijayo pesa hizo zitakuwa korban. Naam, bila shaka, kufikia wakati huo, Baba atakuwa amekufa. Na kwa hivyo wazazi wangeachwa bila msaada wowote wakati mtoto anapokuwa ameketi kwenye pesa hizi, labda kuziweka benki, na kuziacha zikue.

Cha kushangaza, wangeweza hata kuitangaza kuwa korban tu kwa watu fulani. Kama vile kama humpendi mkwe wako, ungeweza kumpa binti yako pesa na kumwambia kwamba ni korban kwa mkwe. Ilibidi utegeme watu kuwa na ushirikina kidogo, au labda tunaweza kuiita kuwa ya kidini, lakini mimi naiita ushirikina, unajua, nikifikiri kwamba Mungu atawapata ikiwa watachukua vitu hivi.

Lakini inaonekana hii ilikuwa desturi ya kawaida, na ilikubaliwa katika Talmud kama jambo la uchaji Mungu kufanya, kuwanyima wazazi wako msaada. Na hilo ndilo Yesu alilokuwa amelikasirikia sana. Anasema, una njia nzuri ya kuweka kando amri za Mungu ili tu kutimiza mila zako.

Kwa hivyo, ndio. Watoto wenye tamaa sasa wanaweza kuelezea uchoyo wao kwa ajili ya uchaji Mungu, kwa njia fulani. Ni wazi kwamba katika nyakati za Agano Jipya , wazo la kuwatendea wazazi kwa heshima inayofaa lilikuwa ni kupondwa.

Na, bila shaka, inaendelea kupigwa, hata katika siku zetu. Usaidizi wa kihisia, nadhani, ni sehemu nyingine ya amri hapa inayohitajika kwa wale ambao wangewaheshimu wazazi wao. Hili linaweza kuwa jambo gumu.

Unajua, amri ya tano inahusu, kwa watoto, kuwatii wazazi wao, hata kwa watu wazima, labda, kuwatii wazazi wao kwa kiasi fulani, kuwatendea kwa heshima wanayostahili, kuwaunga mkono kwa mahitaji ya kimwili wanayohitaji. Lakini pia, jambo ambalo tunalithamini zaidi katika siku zetu, ni kuwapa msaada wa kihisia wanaohitaji pia. Leo, watu wanaishi kwa muda mrefu zaidi kuliko hapo awali, na kwa hivyo ni muhimu sana katika jamii yetu, ambayo leo inahamamahama sana, kwamba watu hawapo kwa ajili ya wazee wao, kwa ajili ya wazazi wao, jinsi walivyokuwa katika vizazi vya awali.

Mara nyingi, tuko tayari kuwakabidhi wazazi wetu kwa wageni, na kuwakabidhi utunzaji wao kwa watu ambao hawawajui vizuri. Sasa, wakati mwingine, bila shaka, hilo ndilo jambo la upendo zaidi tunaloweza kufanya. Wakati mwingine, wazazi wetu wana mahitaji ambayo hatuna rasilimali za kimwili, kifedha, au kihisia za kuweza kukidhi mahitaji hayo.

Na inaeleweka kwamba tungehitaji kutafuta msaada katika mambo ya aina hiyo. Lakini hata katika hali hizo, hilo linaweza kuwa jambo tunaloweza kufanya ili

kuwaheshimu, kwa njia fulani, kwa kujisaidia na kujiweka katika hali hizo. Lakini hatupaswi kusahau hitaji la usaidizi wa kihisia.

Nambari hii hapa, nimeona takwimu hizi kwa njia isiyo ya kawaida, lakini inaonekana kama moja ya takwimu za kuaminika zaidi nilizoziona inasema kwamba 40% ya wakazi wa nyumba za wazee hawapokei wageni wa familia. Na hilo linatisha kidogo unapolifikiria. Baadhi ya tafiti zinasema kwamba mtoto wa kawaida atawatembelea wazazi wake mara mbili kwa mwaka katika nyumba za wazee.

Wastani. Sasa, ni wazi, kuna baadhi ambao wamejitolea zaidi kuliko wengine. Nimewajua watu wengi ambao huwatembelea wazazi wao kila wiki, wakati mwingine mara mbili au tatu kwa wiki.

Lakini wengine wengi wamepuuzwa sana. Asilimia 30 hadi 45 ya wakazi wa nyumba za wazee wanakabiliwa na aina fulani ya mfidhaiko, mara nyingi kwa sababu ya upweke. Lakini nakumbuka, miaka kadhaa iliyopita, nilipokuwa mchungaji mdogo, na nilipokuwa nikifanya ziara za nyumba za wazee, na niliingia katika kituo kimoja wakati mmoja, na kilikuwa kwenye Wadi ya Dementia, na nilipokuwa nikianza shule, kulikuwa na mwanamke ameketi kwenye kiti cha magurudumu kwenye korido, na alinishika mkono nilipokuwa nikipita, nami nikamtabasamu, na akasema, Wewe ni mwanangu? Wewe ni Joey wangu? Nami nikasema, Hapana, mama.

Nikasema, Mimi ni mhudumu . Nami nikajitolea kuomba naye, naye akageuka tu na hata hakujibu baada ya hapo. Na nikamuuliza mmoja wa wauguzi kuhusu hilo, na nesi akasema, Mwanawe hajawahi kufika hapa.

Muda wote ambao alikuwa akifanya kazi huko. Hiyo si heshima kwa wazazi wetu, ni wazi. Hiyo ni hali halisi ya kuhuzunisha ya jamii yetu leo.

Tunahitaji kudumisha uhusiano huo. Tunahitaji kuwapa msaada na heshima wanayohitaji. Hivyo ndivyo tunavyowaheshimu wazazi wetu, namaanisha, kwa hivyo ni njia muhimu sana ya kuwaheshimu wazazi wetu.

Njia nyingine muhimu ya kuwaheshimu wazazi wetu ni kwa kuhifadhi mila zao na kuzipitisha. Hili lilikuwa jambo ambalo lilithaminiwa sana nyakati za kale, na bado leo katika jamii nyingi za kitamaduni. Wazo kwamba sisi, kwamba tunapitisha hizo, hekima, maarifa, bila shaka, unajua, katika maandiko, wazazi wanaambiwa kwamba wana jukumu la kuwafundisha watoto kuhusu sheria za Mungu na kuhusu mila, kukariri matendo makuu ya Mungu kutoka kizazi kimoja hadi kingine.

Wakati mwingine, bila shaka, wazazi hushindwa katika jukumu hilo. Wakati mwingine watoto hawataki kulisikia. Wakati mwingine, na zaidi na zaidi katika siku zetu, vijana wanakataa maadili na mila za wazazi wao.

Ni wazi kwamba si maadili na mila zote hizo ni nzuri. Kuna mambo ambayo tunafanya vyema kuyakataa. Lakini kwa upande mwingine, kuna mambo mengi ambayo lazima na yanapaswa kuhifadhiwa na kurithiwa.

Na kwa kufanya hivyo, tunawaheshimu wale waliotutangulia. Tunaheshimu hekima yao. Tunatambua uzoefu wao.

Na hii inatuleta kwenye swali hilo kuhusu hilo, kuhusu onyo hilo, unajua, kile Paulo anachokiita ahadi. Je, hili ni jambo gani? Usipofanya hivyo, unaweza kufukuzwa kutoka katika nchi yako. Kweli, dhambi hii, dhambi ya kutowaheshimu wazazi wetu, huwa haisisitizwi sana katika maandishi hayo ya kinabii ambapo yanazungumzia jinsi watu wameshindwa kumwabudu Bwana pekee, Mungu wao.

Labda ndiyo maana kuna msisitizo maalum hapa. Labda ndiyo maana imetajwa katika orodha hii maalum ya amri. Kwa upande mmoja, tunaweza kuona kwamba kuwadharau wazazi kunaweza kuadhibiwa kwa kuondolewa katika nchi ya walio hai, unajua, kwamba wale wanaokataa kuwaheshimu wazazi wao wanaweza kukatiliwa mbali, ikiwa mtu atachukua amri hizo kwa uzito kuhusu mtoto anayewadharau wazazi wake kupigwa mawe hadi kufa, basi hakika maisha yao yatakatiliwa mbali.

Na hiyo ni njia moja ambayo wangeweza kuondolewa kutoka katika nchi. Lakini njia nyingine ni kuondolewa kwa watu walioongozwa kutoka katika nchi hiyo na uhamisho. Hapa tunaweza kuchukua mfano wa mwana wa Nuhu, Hamu.

Nadhani hii ni aina ya mfano unaofaa. Unaweza kukumbuka hadithi kwamba baada ya Nuhu kutoka kwenye safina na pamoja na familia yake yote, alipanda shamba la mizabibu na akawa mkulima, mtu ambaye alikuwa mkulima na akajitengenezea divai kutokana na zabibu alizopanda kisha akanywa divai yake na akilewa sana na alikuwa amelala ndani ya hema lake uchi. Na mwanawe Hamu anakuja na kutazama ndani ya hema na kumwona Baba amelala pale uchi.

Sawa, hadi sasa hakuna madhara, hakuna kosa, unajua, alifanya kosa. Lakini kisha anatoka nje na kuwaambia kaka zake, Haya , nadhani nini, jamani? Baba amelala kwenye hema na yuko uchi. Hii ilikuwa mbaya.

Hili lilikuwa baya sana kwa sababu alikuwa akimletea baba yake aibu hadharani. Iltarajiwa katika jamii za kitamaduni kwamba wazee hawakuonekana uchi na vijana.

Hilo ni hapana. Hilo ni mwiko. Hata leo , nilikuwa nikifundisha darasa la wahitimu wakati mmoja, na nilikuwa nikizungumzia hadithi hii.

Na watu wengi wana maelezo ya kuvutia sana kwa nini hili lilichukuliwa kuwa kali sana. Mojawapo ya yale maarufu ni kwamba Ham alijaribu kumnyanyasa baba yake kishoga. Hapana, njoo.

Biblia haiogopi kutuambia kuhusu mambo ya aina hiyo. Lakini hapana, sivyo. Mwanafunzi huyu wa shahada ya uzamili, ambaye alitoka Afrika, aliniambia kwamba hata kijijini kwake, hata leo, vijana hawakuruhusiwa kuwaona wazee wakiwa uchi.

Na hata baada ya kufa, wazee wengine pekee ndio wangeruhusiwa kuandaa miili kwa ajili ya mazishi. Kwa mtu mdogo kumwona mtu mzee akiwa uchi ilichukuliwa kuwa ni kuwaletea aibu. Kwa hivyo, kwa Hamu kugeuza macho yake, kujificha, na kufunga mdomo wake, labda kila kitu kingekuwa sawa.

Lakini hapana, inabidi aende akawaambia ndugu zake kuhusu hilo. Na Nuhu anapoamka na kujua kuhusu yaliyotokea, analaani uzao wa Hamu na kusema kwamba hawatakuwa na ardhi. Watakuwa watumishi wa ndugu zao, na kimsingi, watanyang'anywa ardhi kwa sababu wamewaibisha wazazi wao.

Kwa hivyo ndio, hilo labda ni jambo ambalo lingeweza kuwa akilini mwa wale walioweka mguso wa mwisho kwenye Amri Kumi, aibu hiyo ambayo inaweza kusababisha uhamishoni. Watu wanaowadharau wazazi wao wanashindwa kupitisha maadili yao ya urithi. Unajua, ndio, mama na baba walikuwa Wamethodisti, lakini hatukuwahi kulazimisha hilo kwa watoto wetu.

Unajua, wanashindwa kupitisha maadili. Wanaongoza kwenye kuenea kwa uovu, kupoteza urithi wao, na hatimaye hilo linaongoza kwenye kuvunjika kwa jamii na hukumu ya Mungu juu ya watu. Na unajua, je, wazo la aina hii bado linatuhusu? Na hasa onyo, unajua, Paulo alilileta hili katika Agano Jipya kwa sababu alifikiri kwa namna fulani bado lilikuwa muhimu.

Kwa sababu fulani, Paulo alifikiri kwamba ilikuwa muhimu kwamba amri hii ya kuwaheshimu baba na mama ina wazo hili lililoambatanishwa kwamba ikiwa unataka kukaa katika nchi, basi unahitaji kuwaheshimu wazazi wako. Na lazima ujiulize, tukizungumzia kijamii, najua bila shaka kwamba Amri Kumi hazikuandikwa kwa ajili ya Amerika ya kisasa, lakini lazima ujiulize kijamii hata utamaduni unaosahau mila zake, utamaduni unaopoteza mipaka yake, na utamaduni unaowadharau wazee wake lazima uwe wa kuchukiza sana kwa njia fulani puani mwa Mungu. Na lazima ujiulize ni kiasi gani kinaweza kwenda mbali zaidi, ni kiasi gani tunaweza kusukuma mbele, ni kiasi gani vizazi vichanga vinaweza kuwa na uhakika kwamba vina akili zaidi kuliko mtu yeyote aliyewahi kuja hapo awali.

Hilo linaweza kuendelea kwa muda gani kabla ya hukumu kuangukia? Nadhani hili ni onyo, na nadhani kuna umuhimu fulani kwa onyo hilo, hata kwetu leo, kwamba tunahitaji kukumbuka kwamba wazee si tu kofia ya zamani ambayo inaweza kupuuzwa. Sio aibu kwetu licha ya jinsi wanavyoonyeshwa mara nyingi katika jamii ya leo, kwamba wanapaswa kupewa heshima wanayostahili kama watu ambao wamejitahidi, ambao wamepitia, ambao wana hekima ya kushiriki, ikiwa kuna yeyote

yuko tayari kusikiliza.

Huyu ni Dkt. Anthony J. Tomasino na mafundisho yake kuhusu Amri Kumi. Huu ni kipindi cha 6, Amri ya 5, Kuwaweka Wazazi Katika Nafasi Yao.